

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มผู้ผลิตรายการ ที่มีต่อองค์ประกอบของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ตลอดจนสภาพปัญหาในการผลิตรายการ
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่มีต่อองค์ประกอบของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มี 2 กลุ่ม คือ

1. ประชากรที่ใช้ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลา 18.30-19.30 น. ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532-2534 ซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่วางแผนและรับผิดชอบผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ซึ่งได้แก่
 - ผู้ผลิตรายการ หมายถึง ผู้จัดทำรายการให้เกิดขึ้น ด้วยการคิดค้นรูปแบบรายการ เตรียมเนื้อหาสาระ วัสดุอุปกรณ์และงบประมาณที่จำเป็นในการผลิตรายการ
 - ผู้กำกับรายการ หมายถึง ผู้นำทุกอย่างในรายการให้มาอยู่ต่อเนื่องกันในสภาพที่เหมาะสมกับการออกอากาศให้ผู้ชมได้ชม
 - ผู้เขียนบท หมายถึง ผู้นำความคิดที่ผู้ผลิตรายการคิดได้ มาขยายและเรียงลำดับขั้นตอนเพื่อแสดงเรื่องราวตามความต้องการของผู้ผลิตรายการ

ทั้งนี้กลุ่มผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กบางรายการ อาจมีการทำงานเป็นกลุ่มทั้ง 3 คน หรือ 2 คน แต่ทำหน้าที่ทั้งเป็นผู้ผลิตรายการ ผู้กำกับรายการ และผู้เขียนบท หรือเพียงบุคคลเดียว โดยผู้วิจัยได้ติดต่อไปยังสถานีโทรทัศน์ทั้ง 5 สถานี เพื่อขอความร่วมมือ

ในเรื่องรายชื่อบริษัทที่ผลิตรายการ ทำให้ทราบว่ารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กทั้งหมดจำนวน 22 รายการนั้นมี 3 รายการที่ผลิตในต่างประเทศ จึงไม่สามารถทราบข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มผู้ผลิตรายการนั้นได้และอีก 7 รายการไม่สามารถติดต่อกับบริษัทที่ผลิตได้ จึงมีเพียง 12 รายการที่มีรายชื่อบริษัทที่ผลิต จากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก 12 รายการ มีบริษัทหรือสถานที่ผลิตรายการ 10 บริษัท (เนื่องจากมีกลุ่มผู้ผลิตรายการบางบริษัทหรือสถานที่ ผลิตรายการโทรทัศน์ถึง 2 รายการ ในบริษัทหรือสถานที่เดียวกันถึง 2 บริษัท) ผู้วิจัยจึงได้ติดต่อไปยังประชากรที่เป็นกลุ่มผู้ผลิตรายการ เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย ก่อนที่จะส่งแบบสอบถามได้รับการตอบรับทั้ง 10 บริษัท และได้ทราบถึงจำนวนกลุ่มผู้ผลิตรายการในแต่ละบริษัท จากนั้นจึงส่งแบบสอบถามไปยังบริษัทหรือสถานที่ตามจำนวนกลุ่มผู้ผลิตรายการ จากจำนวน 9 บริษัท และ 1 สถานที่โทรทัศน์ ได้รับแบบสอบถามคืน 8 บริษัท และ 1 สถานที่โทรทัศน์ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 90

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2534 จำนวน 400 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มจากจำนวนประชากร 79,594 คน โดยในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ให้มีความเชื่อมั่น 95 % ความผิดพลาด $\pm 5\%$ โดยใช้การสุ่มแบบ 2 ชั้น

ชั้นที่ 1 นำรายชื่อโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งหมด 427 โรงเรียน มาจำแนกตามกลุ่มเขตโรงเรียน ซึ่งมีทั้งหมด 8 กลุ่ม แล้วนำรายชื่อโรงเรียนในแต่ละกลุ่ม มาจับฉลากกลุ่มเขตโรงเรียนละ 1 โรงเรียน รวมเป็น 8 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดจันทรสโมสร โรงเรียนวัดหลักสี่ โรงเรียนสุเหล่าสามอิน โรงเรียนวัดเทพศิลา โรงเรียนบุคคโล โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม โรงเรียนวัดโพธิ์แก้ว โรงเรียนมีนบุรี

ชั้นที่ 2 นำจำนวนนักเรียนจากโรงเรียนที่ได้ในชั้นที่ 2 มาสุ่มให้ได้กลุ่มตัวอย่าง 400 คน โรงเรียนละ 50 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมี 2 ชุด สำหรับผู้ผลิตรายการและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 แต่ละชุดแบ่งหัวข้อออกเป็น 3 ตอน ดังนี้คือ

แบบสอบถามสำหรับกลุ่มผู้ผลิตรายการ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นคำถามแบบชนิดเลือกตอบ และปลายเปิด (Open end)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่

1. เนื้อหาของรายการ โดยจะมีสาระสำคัญและค่านิยมดังต่อไปนี้
 - 1.1 ใจความหรือสาระสำคัญ จะแบ่งเป็น
 - ด้านวิชาการความรู้ต่าง ๆ เช่น เน้นความรู้ทางวิชาการ ภาษาไทย เป็นต้น
 - ด้านสังคม การเมือง การปกครอง เช่น เนื้อหาที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และทันต่อเหตุการณ์ เน้นหน้าที่พลเมือง มีระเบียบวินัย เป็นต้น
 - ด้านสุขภาพอนามัย เช่น มีเนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย กีฬา เป็นต้น
 - ด้านวิทยาศาสตร์ วิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น เป็นเรื่องเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ การประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ เป็นต้น
 - ด้านศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและศาสนา เช่น มีเนื้อหาที่สอดแทรกคตินิยม ศิลธรรม จริยธรรม การอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรม ประเพณี เป็นต้น
 - ด้านธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เช่น เป็นเรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติ สัตว์ สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

- ด้านอื่น ๆ เช่น มีเรื่องการพจนานุกรม ต่างประเทศ เป็นต้น

1.2 ค่านิยม โดยยึดค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ดังนี้

- ฟังตนเอง ชยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ
- ประหยัดและออม
- มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย
- ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา
- มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

2. เทคนิคการนำเสนอ แบ่งเป็น

- เน้นการแสดงของเด็ก ๆ โดยมีกิจกรรมให้เด็กทำหรือแสดงออก เช่น การเปิดโอกาสให้เด็กเข้ามามีส่วนร่วมในรายการ มีการร้องเพลง เต้นรำ เป็นต้น

- เน้นการให้ความรู้ เช่น รายการที่มีลักษณะเป็นสารคดีให้ความรู้ มีการตอบปัญหา เป็นต้น

- เน้นความสนุกสนานและเพลิดเพลิน เช่น รายการที่มีการเล่นเกม มีตลกขบขันเข้ามาแทรก เป็นต้น

- มีการนำเสนอหลาย ๆ รูปแบบในรายการ

3. รูปแบบของรายการ แบ่งเป็น

- รายการประเภทความรู้ เช่น การพูดหรือบรรยายคนเดียว การสนทนา เป็นต้น

- รายการประเภทความรู้และบันเทิง เช่น สารละคร และเกมหรือการแข่งขันตอบปัญหา เป็นต้น

- รายการประเภทบันเทิง เช่น ละคร เพลงและดนตรี เป็นต้น

4. ช่วงเวลา โดยแบ่งเป็น

- ช่วงเวลาออกอากาศในวันธรรมดา และวันหยุดราชการ
- ความถี่ในการออกอากาศ
- ความยาวในการออกอากาศแต่ละครั้ง

5. ผู้ดำเนินรายการ โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ
- ลักษณะบุคลิกของผู้ดำเนินรายการ เช่น เพศ อายุ เป็นต้น
 - วิธีดำเนินรายการของผู้ดำเนินรายการ เช่น ควรพูดจา

ไพเราะอ่อนหวาน เป็นต้น

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า โดยแบ่งระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับคือ

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด (Likert อ้างถึง Korman, 1971)

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ ความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ตลอดจนสภาพปัญหาและอุปสรรค โดยเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open end)

แบบสอบถามสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นคำถามแบบชนิดเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ในองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่

- 1. เนื้อหาของรายการ
- 2. เทคนิคการนำเสนอ
- 3. รูปแบบของรายการ
- 4. ช่วงเวลาในการเสนอรายการ
- 5. ผู้ดำเนินรายการ

โดยรายละเอียดสอดคล้องกับแบบสอบถามของกลุ่มผู้ผลิตรายการ แต่มีการแบ่งระดับความคิดเห็นเป็น 3 ระดับ คือ

- 3 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 2 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อย (Likert อ้างถึง Korman, 1971)

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก โดยเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

วิธีการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าจากตำรา และเอกสารประกอบ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดและหรือการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก
2. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
3. นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 และ 2 มาสร้างเป็นแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง
4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบตลอดจนให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้แบบสอบถามมีความครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วนำผลที่ได้มาพิจารณาร่วมกับอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้มีสมบูรณ์
5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับผู้ผลิตรายการจำนวน 2 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5, 6 จำนวน 5 คน
6. นำแบบสอบถามมาแก้ไขปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง
7. จัดพิมพ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก โดยส่วนหนึ่งเป็นการนำส่งและรับคืนด้วยตนเอง กำหนดเวลาในการรับคืนแบบ

สอบถาม 1 สัปดาห์ อีกส่วนหนึ่งเป็นการส่งและรับคืนทางไปรษณีย์ กำหนดเวลารับคืน 2 สัปดาห์ ส่วนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 นั้น ผู้วิจัยออกเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

2. แบบสอบถามสำหรับกลุ่มผู้ผลิตรายการที่ได้รับคืนจำนวน 9 บริษัทหรือสถานี คิดเป็นร้อยละ 90 ของบริษัทหรือสถานีที่ส่งแบบสอบถามไปทั้งหมด โดยได้รับแบบสอบถามคืนทั้งสิ้น 22 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนแบบสอบถามสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5, 6 สามารถเก็บข้อมูลกลับคืนมาได้ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่แจกไป

เกณฑ์การให้คะแนน

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสำหรับกลุ่มผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก
 - ตอนที่ 1 นับจำนวนความถี่ของคำถามแต่ละข้อ ซึ่งไม่มีการให้คะแนน
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ แบ่งเป็น

5 ส่วน คือ

ระดับความเห็นด้วยมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
ระดับความเห็นด้วยมาก	ให้	4	คะแนน
ระดับความเห็นด้วยปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ระดับความเห็นด้วยน้อย	ให้	2	คะแนน
ระดับความเห็นด้วยน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคะแนนเฉลี่ยมีดังนี้คือ

4.6-5.0	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
3.6-4.5	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
2.6-3.5	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
1.6-2.5	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
0.06-1.5	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด (Teo, 1986)

ตอนที่ 3 รวบรวมและสรุปความคิดเห็น

2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5, 6

ตอนที่ 1 นับจำนวนความถี่ของคำถามแต่ละข้อ ซึ่งไม่มีการให้คะแนน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 อันดับ แบ่งเป็น 3 ส่วนคือ

ระดับความเห็นด้วยมาก ให้ 3 คะแนน

ระดับความเห็นด้วยปานกลาง ให้ 2 คะแนน

ระดับความเห็นด้วยน้อย ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคะแนนเฉลี่ยมีดังนี้ คือ

2.6-3.0 หมายถึง เห็นด้วยมาก

1.6-2.5 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

0.06-1.5 หมายถึง เห็นด้วยน้อย (Teo, 1986)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยทำการคำนวณโดยใช้ค่าทางสถิติ คือ การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยใช้กับข้อมูลในส่วนดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลที่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นใช้วิธีการหาค่าความถี่ และคำนวณค่าร้อยละ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)